

amb una estratègia rellevant, ambiciosa i amb un clar enfocament polític –com bé podria ser el cas de Catalunya– i aquells que només ho contemplen amb caràcter funcional, condemnant aquests òrgans a un pla secundari dins del seu esquema organitzatiu.

Finalment, la participació de les regions i els seus governs en l'escenari internacional i europeu depèn també dels seus recursos, no només en sentit financer, sinó també en termes demogràfics i de massa crítica.

Quines eines de participació i influència tenim a les nostres mans?

Les Illes Balears poden defensar els seus interessos, i en concret el fet d'apostar per un canvi de model de creixement, a través de diferents mitjans encara que no tots d'igual impacte.

En primer lloc, un recurs intel·ligent és potenciar la ja existent delegació de les Illes Balears a Brussel·les: el Centre Balears Europa. Aquest tipus de delegacions permeten fer un bon seguiment dels afers europeus i de les iniciatives legislatives de la UE que poden afectar les competències autonòmiques o interpellar de manera directa els nostres interessos autonòmics. L'opció per un canvi en el model de creixement és una eina important perquè permet que la nostra administració autonòmica estigui ben informada sobre les novetats en l'àmbit de la política regional, dels fons estructurals o els programes de cooperació territorial. Alhora, la presència d'aquesta oficina pot servir per oferir assessorament i suport a entitats públiques i privades del territori balear que vulguin aprofitar la política europea per dissenyar noves estratègies d'inversió i d'ocupació encaminades al canvi de model.

Una segona estratègia consisteix a aprofitar el marc de cooperació territorial, tant transfronterer com interregional, que ofereix la mateixa política de cohesió europea. Superar els límits formals de les fronteres per abordar de manera conjunta amb altres territoris fronterers o de característiques similars problemàtiques compartides és una estratègia intel·ligent per iniciar transicions ambicioses i costoses, com per exemple la transició cap a un model de creixement més sostenible. En concret, Balears ha de posar l'atenció –ja ho ha començat a fer– en la resta d'illes del Mediterrani. Totes compartim el caràcter insular, perifèric i vulnerabilitats socioeconòmiques, mediambientals i climàtiques i, per tant, totes compartim l'objectiu de dotar-nos de models més sostenibles.

Finalment, les Illes Balears també poden participar dins les institucions europees a través de distintes opcions. La primera de totes és la presència en el Comitè de les Regions, en funcionament des de 1994. La realitat és que avui dia continua sent una institució amb funcions merament consultives i la seva composició inclou tant regions com entitats locals. Tot i el seu limitat poder, cap de les grans regions d'Europa ha rebutjat participar-hi i, en aquest sentit, cal destacar que el passat mes d'octubre el Govern balear hi va presentar el primer dictamen d'iniciativa pròpia demanant a la UE una atenció específica a les illes del Mediterrani –en certa manera per atendre les vulnerabilitats creades pels nostres models vigents.

Sense cap mena de dubte, la via més potent en mans de les regions per influir en la política europea és la participació dels seus governs al Consell de Ministres de la UE. El Consell de Ministres és una institució clau en el procés legislatiu europeu i des del 1994 admet que els representants que la conformen siguin membres dels governs regionals, ja sigui acompanyant els ministres del govern central o liderant-ne ells mateixos la representació.

Evidentment, la utilització o no d'aquest sistema depèn sempre de la voluntat del govern central. Avui en dia encara són pocs els estats que permeten aquesta participació –entre ells Espanya des del 2004– i en graus molt diferents. El model de participació més avançat és el belga, que en funció de l'àmbit de què tracti el Consell i de les competències assumides per les entitats federals, permet sovint la participació autònoma de representants regionals, sense cap membre del govern central present. En el nostre cas, les comunitats autònomes estan molt més limitades: només participen en alguns àmbits, han de consensuar una postura comuna a totes les autonomies i participen sempre acompanyades d'un representant de l'Estat central (que assumeix la direcció de la delegació i l'emissió del vot). Al cap i a la fi, el mecanisme

existeix i obre una porta important per a l'autonomia de les regions davant la UE, però nosaltres encara només la podem fer servir de forma limitada.

Cert, la governança multinivell és una realitat i la Unió Europea un veritable laboratori en aquest sentit. La capacitat d'acció autònoma de les regions a Europa ha anat en augment, però l'Estat continua sent l'interlocutor privilegiat. Són els governs centrals que decideixen fins a quin punt toleren l'acció exterior dels governs subestats i això, en una Europa repleta d'entitats subnacionals de forta identitat i amb àmplies competències, s'haurà de repensar.

Mentrestant, la presència física a Brussel·les i la cooperació interterritorial semblen bones opcions per promoure projectes que es preocupen per un model de creixement més sostenible, tant des del punt de vista mediambiental com socioeconòmic. La Unió Europea haurà de definir noves maneres d'organitzar les seves relacions amb les regions, està clar. Però, i nosaltres, ja estam donant a la nostra agenda exterior l'ambició i el pes que li pertoquen?

